

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПРОГРАМА РАДА

ЛАБОРАТОРІЯ
ЗАКНОДАВЧИХ
ІНІЦІАТИВ
www.parliament.gov.ua

ІнфоЦентр

Профспілкові організації парламентів

Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-
дослідницьким центром на запит
народного депутата України

У багатьох державах Європи права та засади створення профспілкових організацій парламентів регулюються загальними нормами права, що містяться в Конституції, законах, що регулюють трудові відносини, державну службу тощо. У Франції, наприклад, працівники державних органів (крім префектів, супрефектів та кар'єрних військових), як і усі інші працівники, користуються конституційним правом на свободу об'єднань. У Великобританії різні питання, пов'язані з трудовими відносинами на державній службі, регулюються Кодексом про державну службу (Civil Service Code), Кодексом про управління державною службою (Civil Service Management Code), Законом про працевлаштування (Employment Act 2002) та Законом про трудові відносини (Employment Relations Act). В Іспанії Конституція (стаття 28(1)) передбачає право працівників на об'єднання, однак містить обмеження щодо реалізації цього права військовослужбовцями. Відповідно до Рамкового закону про профспілки 1985 року усі працівники мають право на об'єднання.

Канада

У Канаді законом, що на федеральному рівні регулює питання, пов'язані з трудовими відносинами на державній службі, є Закон про трудові відносини на державній службі (Public Service Labour Relations Act). Спеціальним законом, що регулює трудові відносини у парламенті, є однойменний закон – Закон про зайнятість та трудові відносини у парламенті (Parliamentary Employment and Staff Relations Act).

Законодавство передбачає право працівників на організацію. Так, відповідно до статті 5 (2) Закону про зайнятість та трудові відносини у парламенті кожен працівник має право бути членом трудових організацій та брати участь у їх законній діяльності¹. Однак закон накладає обмеження на участь в трудових організаціях осіб, які займають адміністративні посади, у трудових організаціях (ст.6(1))². Закон також не застосовується до:

- працівників будь-якого члена Таємної ради Королеви, який займає посаду Міністра;
- працівників члена Сенату, який займає посаду лідера урядової партії в Сенаті, лідера опозиції в Сенаті, парламентського організатора урядової (Government Whip) або опозиційної партії (Opposition Whip);
- працівників члена палати громад, який займає посаду лідера опозиційної партії в Палаті громад, головного парламентського організатора урядової або опозиційної партії в Палаті громад;
- працівників будь-якого іншого члена парламенту;
- працівників, які надають дослідницькі послуги лідерам партій, представлених у парламенті;

¹ Parliamentary Employment and Staff Relations Act R.S.C., 1985, с. 33 (2nd Supp.) [Електронний ресурс] // Minister of Justice – Режим доступу до ресурсу: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/P-1.3/FullText.html>.

² Там само.

- осіб, які на тимчасовій основі працевлаштовані у комітеті однієї або обох палат парламенту³.

Закон про трудові відносини на державній службі та Закон про зайнятість та трудові відносини у парламенті визначають трудову організацію як організацію працівників, метою якої є регулювання відносин між працедавцем та працівниками⁴. Трудова організація, яка бажає виступати в якості представника групи працівників, повинна подати заявку в Раду у справах зайнятості та трудових відносин на державній службі (Public Service Labour Relations and Employment Board) для затвердження її в якості представника інтересів працівників на колективних переговорах (ст. 18)⁵. Після отримання заявки від трудової організації Рада приймає рішення про проведення таємного голосування серед працівників, чиї інтереси хоче представляти організація, і, у разі подання більшості голосів за представництво цієї організації, Рада затверджує дану організацію у цій якості.

США

У США питання, пов'язані з трудовими відносинами між працівниками та адміністрацією в державних органах влади, регулюються Статутом трудових відносин на державній службі (The Federal Service Labor-Management Relations Statute).

Кожен працівник має право створювати, вступати або допомагати будь-якій трудовій організації, в тому числі виступати в якості представника такої організації та брати участь в колективних переговорах з приводу умов працевлаштування через обраних для цієї мети представників (§ 7102). Винятки щодо участі у трудових організаціях передбачені § 7103, і відповідно до даного параграфу, право на участь у трудових організаціях не передбачене для іноземців та негромадян США, співробітників силових структур, осіб, що займають керівні посади, службовців або працівників дипломатичної служби Державного Департаменту, Агентства США з міжнародного розвитку, Міжнародного агентства зв'язку, Міністерства сільського господарства та Міністерства торгівлі⁶. Конституційне право державних службовців створювати та брати участь в профспілках захищається у судовому порядку. «Доктрина привілею», відповідно до якої працевлаштування на державній службі є не правом, а привілеєм, наданим державою, і яка накладає на службовців певні обмеження з метою захисту державного суверенітету, більше не є домінуючою. Як зазначає Верховний Суд, для того, щоб обмежити права працівників відповідно до

³ Там само.

⁴ Public Service Labour Relations Act S.C. 2003, с. 22, s. 2 [Електронний ресурс] // Minister of Justice. – 2003. – Режим доступу до ресурсу: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/P-33.3/FullText.html>.

⁵ Parliamentary Employment and Staff Relations Act R.S.C., 1985, с. 33 (2nd Supp.) [Електронний ресурс] // Minister of Justice – Режим доступу до ресурсу: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/P-1.3/FullText.html>.

⁶ The Federal Service Labor-Management Relations Statute [Електронний ресурс] // U.S. Federal Labor Relations Authority – Режим доступу до ресурсу: <https://www.flra.gov/system/files/webfm/FLRA%20Agency-wide/Statute%20and%20Guide/Searchable%20FSLMR%20Statute.pdf>.

Першої⁷ поправки, інтереси держави мають бути вищими, ніж її інтереси щодо обмеження цих прав інших громадян⁸.

Відповідно до Закону трудовою організацією є організація, яка повністю або частково складається з працівників, у якій працівники беруть участь та сплачують внески, та метою якої є врегулювання питань, пов'язаних з працевлаштуванням та умовами праці⁹.

Установа надає виняткове визнання трудовій організації, якщо організацію було обрано більшістю працівників шляхом таємного голосування (§ 7111(a)). Для її виняткового визнання в якості представника працівників, трудова організація повинна надати Федеральному управлінню з трудових відносин список своїх керівників та членів, копію свого статуту та правил внутрішнього розпорядку та декларацію цілей (§ 7111(e)).

Трудова організація не отримує виняткового визнання у випадку, якщо Федеральне управління з трудових відносин вважає, що організація є корумпованою або її діяльність суперечить демократичним принципам (§ 7111(f)).

Європейський парламент

Права, обов'язки, засади створення та функціонування профспілок Європарламенту та інших установ ЄС регулюються Положенням про посадових осіб та умови працевлаштування інших службовців Європейських Спільнот (Staff Regulations of officials and the conditions of employment of other servants).

Відповідно до статті 24b службовці користуються правом на об'єднання; вони можуть, зокрема, бути членами профспілок та асоціацій персоналу¹⁰. Профспілки та асоціації персоналу мають діяти в інтересах працівників, не перешкоджаючи реалізації статутних повноважень Комітетів у справах персоналу (ст. 10b). Кожна установа ЄС може укладати угоди щодо персоналу з профспілками, що представляють його інтереси. Такі угоди не тягнуть за собою внесення змін до Директиви про персонал, будь-які бюджетні зобов'язання або зміни функціонування установи¹¹.

⁷ Перша поправка до Конституції США гарантує, що Конгрес США не обмежує свободу слова, свободу об'єднання, свободу зібрань, право на звернення до держави для задоволення скарг.

⁸ Gernigon B. Labour relations in the public and para-public sector [Електронний ресурс] / Bernard Gernigon // International Labour Standards Department. – 2007. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@normes/documents/publication/wcms_088529.pdf.

⁹ The Federal Service Labor-Management Relations Statute [Електронний ресурс] // U.S. Federal Labor Relations Authority – Режим доступу до ресурсу: <https://www.flra.gov/system/files/webfm/FLRA%20Agency-wide/Statute%20and%20Guide/Searchable%20FSLMR%20Statute.pdf>.

¹⁰ Regulation No 31 (EEC), 11 (EAEC), laying down the Staff Regulations of Officials and the Conditions of Employment of Other Servants of the European Economic Community and the European Atomic Energy Community (OJ 45, 14.6.1962, p. 1385) [Електронний ресурс] // European Commission. – 2004. – Режим доступу до ресурсу: http://ec.europa.eu/civil_service/docs/toc100_en.pdf.

¹¹ Там само.

Профспілки державних службовців

У **Великобританії** найбільшою профспілкою державних службовців є [FDA](#) – Союз керівників вищої ланки та професіоналів державної служби. Створена у 1918 році організація налічує близько 19 000 членів, серед яких вищі державні службовці, політичні радники уряду, дипломати, економісти, юристи та ін. Загальні принципи та напрями діяльності організації визначаються на щорічній конференції делегатів. Управління справами організації між конференціями здійснюється Виконавчим комітетом, який очолює президент FDA, якого обирають члени кожні два роки. Щорічно Виконавчий комітет призначає двох віце-президентів та скарбника¹². Серед напрямів діяльності організації є забезпечення:

- ефективності державної служби;
- професіоналізму державних службовців (з цією метою організація підтримує державні програми з підвищення кваліфікації, надає знижки на програми професійного розвитку та забезпечує діяльність власної програми професійної підготовки FDA Learn);
- рівності та багатоманіття (організація координує діяльність групи захисту прав членів організації, що належать до ЛГБТ-спільноти, членів, що належать до етнічних меншин, та членів-інвалідів);
- етики державної служби (організація виступила за прийняття Закону про державну службу, який містить вимоги щодо етики поведінки державного службовця);
- оплати та винагороди (організація щорічно представляє відповідні дані до Органу з перегляду окладів старших службовців (Senior Salaries Review Body))¹³.

У **Канаді** Альянс державної служби Канади ([Public Service Alliance of Canada](#)), створений у 1966 році, представляє понад 170 000 працівників державних органів та агентств, а також недержавних університетів, казино, комунальних служб, корінних спільнот, аеропортів та сектору безпеки. Штаб-квартира організації знаходиться в Оттаві, також організація має 23 регіональних офіси. Серед основних напрямів діяльності Альянсу є сприяння збільшенню інвестицій в державну службу, ефективному використанню грошей платників податків, парламентському нагляду за етикою державного службовця, інвестиціям у підготовку та навчання державних службовців.

У **Німеччині** інтереси державних службовців федерального рівня (працівників федеральних судів, агентств, Бундестагу, політичних партій та дипломатичних місій) є Асоціація вищих федеральних службовців ([Verband der Beschäftigten der obersten und oberen Bundesbehörden](#)), створена у 1961 році. Завданнями діяльності організації є розвиток державної служби, забезпечення гідної

¹² How the FDA works [Електронний ресурс] // FDA – Режим доступу до ресурсу: <http://www.fda.org.uk/Aboutus/How-the-FDA--work.aspx>.

¹³ Our work [Електронний ресурс] // FDA – Режим доступу до ресурсу: <http://www.fda.org.uk/Our-work/Policy-work.aspx>.

оплати праці, відмова від тимчасових контрактів, покращення умов праці, забезпечення рівних прав для жінок, сприяння вдосконаленню навчання та підготовки державних службовців¹⁴.

В **Європейському Союзі** існує декілька профспілок службових осіб інституцій ЄС. Усі вони займаються захистом інтересів службовців, надають працівникам фахову юридичну допомогу та проводять тренінги. Найбільшою профспілкою є «[Union Syndicale Brussels](#)», яка була створена у 1973 році шляхом злиття двох профспілок і яка наразі налічує близько 9 000 членів¹⁵. Членами організації є службовці європейських інституцій та організацій: Єврокомісії, Ради ЄС, Європейської служби зовнішньополітичної діяльності, Європарламенту, Європейського економічного і соціального комітету, Комітету регіонів та Євроконтролю.

Федерація європейської державної служби ([Fédération de la fonction publique européenne](#)) є однією з найбільших профспілок, які захищають інтереси працівників інституцій ЄС. Організація була заснована у 1962 році. Основною метою організації відповідно до її Статуту є сприяння розвитку європейської служби в інтересах працівників європейських інституцій¹⁶.

Союз міжнародних та європейських службовців ([Syndicat des fonctionnaires internationaux et européens](#)) вже близько 50 років (створений у 1966 році) представляє та захищає інтереси посадових та службових осіб міжнародних та європейських інституцій. Також профспілками службовців європейських інституцій є «[Renouveau et Démocratie](#)», яка була заснована у 1992 році, та Союз європейських службовців ([Syndicat des Fonctionnaires Européens](#)).

Інформацію підготувала Катерина Пенькова,

аналітик ЄІДЦ

¹⁴ Positionen [Електронний ресурс] // VBOB – Режим доступу до ресурсу: <http://www.vbob.de/vbob/positionen.html>.

¹⁵ Membership [Електронний ресурс] // Union Syndicale Brussels – Режим доступу до ресурсу: <http://www.unionsyndicale.eu/index.php/en/membership>.

¹⁶ Statuts de la «FFPE - Federation De La Fonction Publique Europeenne Section \"Commission européenne Bruxelles et Hors Union\"» ASBL [Електронний ресурс] // 2009 – Режим доступу до ресурсу: http://www.ffpe-bxl.eu/en/our_statutes_587.php.